

כתר התורה

ע"ש רבי יצחק אבוחצירא זצוק"ל

רבי יצחק יוסף שליט"א

בית ההוראה הארצי כתר תורה ע"פ פסקי מרן

פרשת וירא תשפ"ה

העלון השבועי

מאמר השבוע

הרב אברהם רחמים

לתת ולקחת

והאוצר שבקבלה הן המעוותות ומקלקלות את נפש האדם).
 כעת נמצא, כי קיים קושי גדול בדרך זו. לפנינו שני ניגודים קשים.
 מצד אחד אדם מצווה לתת ולהעניק לחברו.
 ומנגד חברו בדיוק כמוהו, וגם הוא חש שהוא רוצה לתת ולא לקבל.
 אם כן יש כאן בעיה. איך אפשר לקיים את המצווה ולתת לזולת, אם הוא אינו מעוניין בכך?
 כדי לפתור קושי זה מגלה לנו המשנה סוד, והוא: "אמור מעט ועשה הרבה".
 שמאי מלבן את הסוגיה. אם אתה רוצה לתת הרבה, דע שאתה חייב ומוכרח לומר מעט. ככל שתמעיט בדיבורך תוכל לעשות יותר. כדי לתת עליך להראות שלא נתת מאומה. כך אתה נותן לזולת בלי שירגיש שהוא קיבל כלל. כך הוא לא ימנע עצמו מן הנתינה שלך. אך אם תאמר הרבה, ותרגיש לזולתך מה אתה נותן - הוא לא ירצה לקבל ממך!
 סוד זה חידש אבי אבות הנתינה - אברהם אבינו. אברהם אבינו היה 'צמא' לאורחים. הוא חפץ מאוד להעניק לזולת. ביום השלישי למילתו, בהיותו כאוב, כשחמה הוצאה מנרתיקה, ראה שלשה אנשים, קפץ ממקומו ורץ לקראתם.
 וכיצד שכנע אותם לבוא אל אהלו? בכך שהמעט את הנתינה שרצה להעניק להם. אמר להם: "בואו תשתו מעט מים וחתית פת, אחר כך תמשיכו בדרךכם".
 אברהם ידע שאילו ידבר הרבה ויפרט להם שהוא מבקש לשחוט עבורם בן בקר רך וטוב, ושאר מטעמים, הרי שהם יבושו להיכנס אל ביתו, והוא יפסיד את אורחיו. זהו החידוש: עושים הרבה ע"י שאומרים מעט!
 הגמרא בכתובות מגלה לנו עוד שני יסודות חשובים ביותר בעניין הנתינה. יסוד ראשון: לקחת מהזולת על מנת לתת יותר, זוהי דרך נוספת לנתינה. יסוד שני: הקשיבו היטב, זהירות! נתינה מרובה לאדם אחר, כשאין לו אפשרות להחזיר חזרה - תגרום לו לתחושות קשות, והוא יגיע לשנאה כלפי הנותן. אומרת הגמרא: "אמר ר' חייא בר אבא אמר רבי יוחנן: כל המונע תלמידו מלשמוש - כאילו מונע ממנו חסד. שנאמר: למס מרעהו חסד. רב נחמן בר יצחק אומר. אף פורק ממנו יראת שמים, שנאמר: ויראת שדי יעזוב" (כתובות צו).
פלא פלאים! הגמרא נותנת הדרכה לכל מי שיש לו תלמידים, ולכל מי שמשפיע הרבה לזולת כמו רב לתלמיד.
 אתה חפץ ללמד תלמידים שיקבלו ממך? אחרי שהענקת להם הרבה, תן להם את האפשרות להעניק גם לך, לעזור לך. הענק לתלמיד את התחושה שגם הוא נתן, ובכך שתקבל ממנו, הוא יסכים לקבל ממך עוד יותר. אך אם לא תעשה כן - לא רק שאתה מונע ממנו לעשות חסד, הוא עלול ללכת בכיוון ההפוך, ולמרוד בדרךך, עד כדי פריקת עול מלכות שמים.
 כדי להסתייר את הנתינה המרובה באופן שלא תורגש, עליך לדעת גם לקחת. גם אם אתה איש נדיב, ראוי לך לקבל מפעם לפעם אף מאדם שאתה נותן לו, כדי שלא יבוש לקחת ממך.
 דבר נוסף. לפעמים הקבלה לבד ללא כל נתינה היא עצמה חסד. כגון: אדם חוזר עם סלים מהצרכנייה. ניגש לעברו עובר אורח ומבקש: "אדוני, אפשר לעזור לך?" בדרך

המשנן בעמ' 3

בפרשת השבוע - חיי שרה, אנו רואים דבר מעניין ביותר. חכמים אומרים לנו על עפרון החיתי שהוא 'רע עין'. וכך דרשו בגמרא ובמדרש: 'מניין לנו שרשעים אומרים הרבה ואפילו מעט אינם עושים? תשובה: מעפרון... עפרון ביקש ליתן השדה במתנה, אחרי כן העלה בדמים ארבע מאות קונטרין'
 מאלה עולה שאלה: הרי בסך הכול, עפרון החיתי השתדל בכל מאודו לעשות את הטוב ביותר למען אברהם אבינו, אברהם ביקש: "פגעו לי בפעורון בן צחר, ויתן לי את מערת המקפלה אשר לו אשר בקצה שדהו בקסף מלא יתננה לי בתוכם לאחזת קבר".
 ענה לו עפרון: "לא אדני שמעני השדה נתתי לך והמערה אשר בו לך נתתה לי עיני בני עמי נתתה לך קבר מתקן". איזו 'לארג'יות! איזה טוב לב! עפרון מפרגן לאברהם ואומר לו שאם הוא רוצה את השדה, שייקח בחינם! אינו רוצה כסף, קבור מתקן ללא שקל אחד!
 דו שיח זה חזר על עצמו מספר פעמים - עפרון ביקש להעביר לאברהם את מערת המכפלה בחינם, ואילו אברהם אבינו היה מעוניין לשלם עליה בכסף מלא.
 לבסוף, השתכנע עפרון מדבריו של אברהם, והסכים לרצונו לשלם על מערת המכפלה והשדה. הוא נעתר לבקשתו ורמז לו מה המחיר הריאלי של השדה. אברהם נתן לו את הכסף ושלחו מעל פניו.
 האם אכן מעניע לעפרון שיכנוהו כאדם רע עין?! הרי אברהם התחנן לפניו שייקח ממנו כסף מלא תמורת השדה, וכשעפרון נענה, במקום להכיר לו טובה על טוב לבו, הוא מואשם: 'רשע, אמר הרבה ואפילו מעט לא עשה'. מה פשר הדברים?
 פרשה זו טומנת בחובה יסודות גדולים במצוות הצדקה והחסד.
 המשנה באבות אומרת: "שמאי אומר: אמור מעט ועשה הרבה והוי מקבל את כל האדם בסבר פנים יפות" (אבות א, טו).
 כידוע, יש לאדם שתי ידיים ופה אחד, ללמדו שידבר חצי ממה שהוא עושה. אל תדבר הרבה! אלא 'אמור מעט' ובפעול תעשה יותר.
 ומדוע צריך לדבר מעט? אדרבה, 'אמור הרבה ועשה הרבה'. מה רע אם אדם יעשה כאשר אמר? איזה גנאי יש בכך, אם בכלל?
 ביאור הדברים הוא כך: גדלות האדם היא להיות מן הנותנים, ולהעניק לזולת כמה שיותר. עליו להשפיע לעולם מכל אשר חנן אותו הקב"ה, וזאת משום ש"בצלם אלוקים עשה את האדם". אדם מלשון 'אדמה לעליון' - כמו שהקב"ה הינו הנותן הגדול, כך אדם מתאווה להיות דומה ליוצרו. על כן, אדם בטבעו סולד מוכ שיעשו לו טובה, ואינו רוצה להיות כל העת מקבל. כשאדם חי בכיוון ההפוך מהנתינה, ושואף כל העת לקבל, הוא מתרחק מייעודו ומתכליתו.
 אמר שלמה המלך: "עקר ביתו בוצע בצע ושווא מתנת יחיה" (משלי ט"ו, כז) - והטעם הוא, משום שכאשר אדם אורב לקבל מתנות מהזולת הרי שהוא מתרחק מתכונות בוראו והינו בכיוון ההפוך מ'הדרך אל האושר', תכלית החיים.
 (אולם, 'ההכרח לא יגונה'. כאשר אדם נאלץ לקבל מתנה, גם עליו יכולה לחול 'ברכת החיים', זאת כאשר אינו שמח ומאשר בקבלת המתנה, במחשבה זו עדיין הוא נכלל בשם 'שווא מתנות'. עצם לקיחת המתנה לא בהכרח גרועה ומגונה, אלא השמחה

להקדשת העלון לברכה הצלחה
 ורפואה ולעילוי נשמת יקיריכם
 היכנסו לאתר כתר תורה ketertora.co.il
 ולחצו על הלינק לתרומה. וכתבו בקשתכם

לשאלות בהלכה חייגו
 02-5408030
 משעות הבוקר ועד 12:00 בלילה

הרב אלון בן שבת

שאלה

בחצר בית הכנסת ישנו אילן מוציא פירות, האם מותר לעקור האילן לצורך נוי והרחבת החצר?

תשובה

בגמרא ב"ק צא: אמר רב, דיקלא דטעין קבא אסור למקצציה, מתיבי, כמה יהא בית ולא יקצצו, רובע, שאני זיתים דחשיבי, אמר רבי חנינא לא שכיב שיבחת ברי אלא משום דקץ תאניתא בלא זמנה, אמר רבינא ואם היה מעולה בדמים מותר, (שקורתיו יקרים לבנין יותר משווי הפירות) שמואל אייתי ליה אריסיה תמר, טעים בהו טעמא דחמרא, אמר ליה לאריסיה מאי האי, א"ל בני גופני קיימיה, א"ל מכחשי בחמרא כולי האי? למחר אייתי לי מקורייהו. רב חסדא חזי תאלי (דקלים) בני גופני, א"ל לאריסיה עקרינהו, גופני קני דיקליה, דיקלי לא קני גופני. ע"כ.

וכן פסק הרמב"ם (הלכות מלכים פ"ו הלכה ח): אין קוצצין אילני מאכל וכו' אבל קוצצין אותו אם היה מזיק אילנות אחרים, או מפני שמזיק בשדה אחרים, או מפני שדמיו יקרים, שלא אסרה תורה אלא דרך השחתה. ע"כ.

ומה שכתב שמואל לקצצו מפני שמזיק בשדה אחרים מקורו מהגמרא בבא בתרא כו. רבא בר רב חנן הווי ליה הנהו דיקלי אמיצרא דפרדיסא דרב יוסף, הווי אתי ציפורי יתבי בדיקלי ונחת בפרדיסא ומפסדי ליה, א"ל רב יוסף זיל קוץ, א"ל רבא והא ארחיקי לי, א"ל ה"מ לאילנות אבל לגפנים בעיני טפי. א"ל רבא אנא לא קייצנא דאמור רב האי דיקלא דטעין קבא אסור למקצציה, וא"ר חנינא לא שכיב שיבחת ברי אלא דקץ תאניתא בלא זמנה, מר אי ניהא ליה ליקוץ. ע"כ.

והרא"ש ב"ק שם הוסיף להחריז לקצוץ האילן אם היה צריך למקומו, וכן פסק רבינו ירוחם (נתיב לא ח"ב דף צו ע"ד) ע"ש.

וכ"פ הט"ז יו"ד סימן קטז ס"ק ו, ע"פ דברי הרא"ש ורי"ו להחריז עקירת אילן על מנת לבנות במקומו, וכ"כ הכנה"ג (סימן קטז הגב"י אות לא) ועוד.

ובשו"ת יביע אומר (חלק ה' יו"ד סימן יב אות א) למרן הגאון הרב עובדיה יוסף זצ"ל הביא תשובת השיב משה (יו"ד סי' לו) שהביא ראייה שמוותר לקצוץ האילן בכדי לבנות במקומו מהגמרא שבת קה: שמוותר להשחית דבר בכדי להטיל אימה על בני ביתו, ואף שיש כאן בל תשחית והוא נלמד מדין איסור השחתת האילן, כיון שיש כאן תועלת להטיל אימה על בני ביתו שיקיימו רצונו, ושכר האימה מרובה על השחתת החפץ, הדבר מותר, וה"ה להשחית אילן בכדי לבנות במקומו שהתועלת מרובה על ההפסד. ע"כ.

אמנם יש לתלות הוכחה זו במה שנחלקו הפוסקים אם דין בל תשחית בשאר דברים הוא מהתורה או מדרבנן, שדעת המשינה למלך שם ה"ח בדעת הכסף משנה דהוי דרבנן, וכ"כ בתשובת נודע ביהודה תניינא יו"ד סימן י, ועוד. אולם המנחת חינוך מצוה תקטס הבין בדעת הרמב"ם והחינוך דבל תשחית הוי מהתורה, וכן דעת התוספות ב"מ לב: וכן הבין החת"ס (שו"ת מילי דאבות ח"ג יו"ד סימן ג) בדעת הרמב"ם.

ולמי שסובר דדין בל תשחית מהתורה שפיר יש להוכיח מהגמרא הנ"ל דכשם שמוותר להשחית כלי כשהתועלת מרובה על ההפסד כך מותר לכרות עץ בכדי לבנות במקומו.

והנה בסוגיא שהבאנו בב"ב מעשה דרבא בר רב חנן ורב יוסף דא"ל אנא לא קייצנא וכו' הקשו התוספות והתנן במתניתין קוצץ ונותן דמים? (שהרי מוזק את חבירו) וי"ל שבמשנה מדובר באילן סרק שאינו מוציא פירות, ומה שאמרו בגמרא ב"ק הנ"ל למחר קוץ לי מקורייהו, יש לומר שהיו מכחישים יותר מדאי בגפנים.

המשן בעמ' 3

הרב זצ"ל אורבך

הסתכלות במשודכתו לאחר שגמר בדעתו שהוא מעוניין בה

לכבוד הרב.... שאלתני האם מותר להסתכל במשודכתו לאחר שהחליט שהוא חפץ בה

תשובה: מותר להסתכל, אבל אסור להתבונן בה בעיון.

נימוקים: אמרו חז"ל בגמ' (קידושין מא.) אסור לאדם שיקדש את האשה עד שיראנה, שמא יראה בה דבר מגונה ותתגנה עליו [וישנאה], והתורה אמרה: "ואהבת לרעך כמוך". וכן פסק הרמב"ם (הלכות אישות פ"ג הי"ט) אין ראוי לאיש לקדש אשה עד שיראנה ותהיה כשרה בעיניו, שמא לא תמצא חן בעיניו ונמצא מגרשה או שוכב עמה והוא שונאה. וכן כתב עוד בפירוש המשניות (מסכת סנהדרין פ"ז מ"ד) אם הסתכל בה לידע אם היא יפת מראה כדי שישא אותה, או מכוערת בצורתה ולא ישאנה, הרי זו חובה, והתורה זירזה על כך, ואנשי הצניעות מן התורניים עושים כן. ע"כ. וכן פסק מרן השלחן ערוך (סימן כא, ג) מותר להסתכל בפנויה לבדקה אם היא יפה שישאנה, ולא עוד אלא שראוי לעשות כן.

אולם אחר שראה החתן את הכלה והחליט שמצאה חן בעיניו, יזהר שלא יתבונן בה עוד, אבל ראה בעלמא בלי התבוננות מותרת, ובלבד שלא יתכוון ליהנות, וכדין הסתכלות בכל אשה אחרת. ועל החתן להבהיר הלכה זו לכלה, כי רובן לא יודעות זאת ועלולות להיפגע. וכן פסקו בשו"ת משנה הלכות (ח"ז סימן רמט), וחוט שני (עמ' נו, נז) ועיין משנ"ב (עה סק"ז), וכתב בערוך השולחן (אבן העזר סי' לה אות ב), שלכתחילה ודאי יותר נכון שהחתן יראה את הכלה קודם שיעשו את התנאים, שאם לא כן, אולי אף שיראנה קודם החופה לא תישר בעיניו, ויתבייש מלנתק את התנאים. ולכן, פשט עתה המנהג שרואים זה את זה קודם התנאים, ומנהג כשר הוא הבנוי על קו הדין ועל השלום. ולא כאותם שעושים את התנאים, ואין החתן רואה את הכלה אלא קודם הקידושין, ואם לא תישר בעיניו יבטל הצעת ה**שידוכים**. וכן כתב בספר טיב קידושין, שבודאי אין לסמוך על מה שיראנה לילה שקודם החופה, כי אם אז לא תיטב בעיניו, יבטל השידוך, וכדי בזיון וקצף הוא, אחר ההכנות שטרחו והכל מוכן לסעודה. ע"כ. אולם, אחר שכבר ראה אותה ומצאה חן בעיניו, אין היתר להתבונן בה בעיון, שהרי עדיין אינה אשתו ואינה מותרת לו כלל. ומה שיש חושבים שמוותר להתבונן בה כיון שהיא משודכת לו, הרי זו טעות מוחלטת, שהרי אפילו אם היתה מקודשת לו, עדיין אסורה היא עליו עד שיכניסנה לחופה ויברך שבע ברכות ויקחנה לביתו, שרק אז נעשית כאשתו לכל דבר. אבל קודם לכן, הרי דינה ככל פנויה, וכל שכן שכל הפנויות היום הן באיסור נידה, והרי היא ככל אותן נשים האסורות עליו באיסור ערוה. ואף שפסק מרן בשו"ע (אבהע"ז סימן כא, ד), מותר לאדם להביט באשתו, אף על פי שהיא נידה והיא ערוה לו, ואף על פי שיש לו הנאה בראייתה, הואיל והיא מותרת לאחר זמן, אינו בא לידי מכשול. אבל לא ישחק ולא יקל ראש עמה. ע"כ. ומבואר שמוותר להסתכל על אשתו נידה, כיון שעתידיה להיות מותרת לו.

ולכאורה כיון שהמשודכת עתידיה להיות מותרת לו, אולי נתיר לו להסתכל עליה? אולם רב המרחק ביניהם, כי במשודכת כיון שעדיין

המשן בעמ' 4

המשך מע' 1 - מאמר השבוע - הרב אברהם רחמים

כלל אדם משיב: "לא תודה! אני מסתדר". ומדוע נח לאדם לסרב? מכיוון שאינו מוכן לדרגה של מקבל בגלל חסד שעשה איתו הזולת, הוא אינו רוצה להיות חייב לאחרים אם אינו מוכרח.

אך אילו נחשוב על כך לרגע, נבין שיש כאן יהודי שרוצה לתת. הוא רוצה לעשות חסד, וביכולתו לשמח אותו ולעזור לו לקיים את המצווה על ידי שנקח ממנו. במחשבה זו, אף העזרה והקבלה מהזולת, היא נתינה! אני נותן לזולת את האפשרות לתת.

אדם המוכן לדרגה של 'מקבל' רק כדי שחברו יזכה לתואר 'נותן' - זו נתינה!

נגד קיים גם מצב הפוך לגמרי, שאדם נותן מומן רב לרעהו וכל כוונתו היא לקחת.

כיצד ייתכן שאדם נותן והוא בעצם לוקח?

שלמה המלך אומר: "עשיר בקִּשְׁיִים יִמְשֹׁל וְעֶבֶד לֵוָּה לֵאִישׁ מִלֵּוָּה" (משלי כב, ז). הלווה (המקבל) נעשה עבד לאיש המלווה. הנתינה גורמת שיעבוד. המקבל מתחייב להכיר טובה לנותן.

ישנם אנשים המוכנים לתת לזולת כסף רב ומתנות, רק כדי שהוא יהיה אסיר תודה אליהם, יעניק להם כבוד, ויסביר להם פנים.

הבנק ייתן לך כניסה לגן חיות בחינם רק כדי לקשור אותך אליו... נתינה זו היא לקיחה! היא קבלה אנוכית!

נחזור לעפרון.

אברהם אבינו היה אדם חשוב ביותר. וכמאמר בני חת: "שְׁמַעְנוּ אֲדֹנָי נְשֵׂאֵי אֱלֹקִים אִתָּהּ בְּתוֹכֵנוּ... אִישׁ מִמֶּנּוּ אֶת קֶבְרוֹ לֹא יִקָּה מִפֶּה מְקַבֵּר מִתָּךְ".

עפרון זכה שאברהם יחפץ בקרקע שברשותו, והיה חפץ בכל מאודו לתת לאברהם את השדה והמערה בחינם! ללא כל תמורה. ולמה?

עפרון רצה ליתן כדי לקחת - לקחת את אברהם לעבד לו. הוא רצה שאברהם יהיה חייב לו, ורצה לומר: אני מעשרתי את אברהם.

אמר עפרון בלבו: "מי מילל שעפרון ייתן מתנה לאברהם, איזה כבוד עצום! נתינה לאברהם לעיני כל בני העיר! מדהים!" ומיד נענה: "אברהם היקר! הנה השדה נְתַתִּי לָךְ וְהַמְעָרָה אֲשֶׁר בּוֹ לָךְ נְתַתִּי לָעֵינִי בְּנֵי עַמִּי נְתַתִּיהָ לָךְ קֶבֶר מִתָּךְ. בְּחִינָה, לֹא שָׁקֵל אֶחָד".

אך אברהם אבינו, המומחה לנתינה, בעל החסד הגדול, ידע שאילו ייקח את השדה חנם יאמר עפרון: "אני מעשרתי את אברהם". מאותה סיבה אברהם לא לקח גם מאת מלך סדום "מחוט ועד שרוך נעל".

ראיה לדבר שכך הייתה כוונתו של עפרון. אומרת הגמרא (בבא מציעא פז:):

"רשעים אומרים הרבה ואפילו מעט לא עושים. מניין לנו? מעפרון. מתחילה כתוב: 'ארץ ארבע מאות שקל כסף', ולבסוף כתוב 'וישקל אברהם לעפרון את הכסף אשר דבר באוני בני חת ארבע מאות שקל כסף עבר לסחר' שהשקלים היו גדולים (כמו דולר או יורו).

אילו עפרון היה חפץ להעניק לאברהם באמת, גם כשאברהם ביקש לשלם כסף מלא היה עליו לפחות לעשות לו הנחה. הוא היה צריך להגיד לאברהם שישלם חמישים שקלים וזהו הכסף המלא. למה נקט בסכום עצום של 'ארבע מאות שקל כסף', ולבסוף גם לקח אותם בתעריף מוגדל של מטבעות עוברים לסוחר השווים פי כמה מהמטבע הרגיל? אם היה חפץ לתת לאברהם, היה צריך לעשות לו הנחה - מחיר לחבר מועדון. איפה טוב הלב שלו?

עפרון עשה חשבון פשוט, ואמר: "כעת אני חייב לגבות כסף מאברהם. אם אעשה לו הנחה, רק אני אדע על הנחה זו. הוא לא ירגיש שהוא חייב לי, כי הוא בעצם 'שילם'. אף אחד לא יכבד אותי על שנתתי לו. כולם יראו שמכרתי. אם כן, אין שום תועלת ורווח בהנחה שאעשה לו. לכן, אם כבר הוא משלם, שישלם עד הסוף - ארבע מאות שקל כסף! ואם הוא נותן כסף, שיהיה כבר 'עובר לסוחר'!"

לכן גם כשרצה עפרון לתת בחינם, חשב רק על עצמו, ולא על אברהם. עפרון אמר הרבה - "קח בחינם", אך לבסוף אפילו הנחה מועטה לא עשה. לכן באו חז"ל ואמרו את האמת: עפרון היה 'רע עין', וידע רק לדבר. חפץ היה רק בטובת עצמו.

לעומתו, צדיקים אומרים מעט ועושים הרבה.

ה' יזכנו להיות מן הנותנים באמת. אמן!

המשך מע' 2 - נשאלו בקו - הרב אלון בן שבת

אבל הרא"ש (שם סימן כח) תירץ דלדחוייה בעלמא קא מכוין רבא, דהא תנן אם חבור קדם קוצץ, אי נמי לא מסתבר ליה טעמא דרב יוסף, והלכתא כרב יוסף אמר ליה זיל קוץ. נמצא דהתוספות לא סוברים כהרא"ש שבכדי לבנות במקומות מותר לקוץ דאם כן לא היה להם להעמיד באילן סרק וכדומה, והו"ל להעמיד בצריך למקומו, ועפ"ז כתב בשו"ת בית יעקב סימן קמ (למוהר"ר יעקב בן מוהר"ר שמואל) לאסור לקוץ אפילו בצריך לבנות במקומו.

אולם מרן בתשובה הנ"ל אות ב האריך לדחות ראיותיו ודבריו מהלכה ושהעיקר כהרא"ש ורבינו ירוחם והט"ז ועוד שמוותר לקוץ האילן על מנת לבנות במקומו.

ובשו"ת שאילת יעב"ץ (ח"א סימן עו) חידש דאף במקום שמוותר לזכות האילן מכל מקום יש חשש סכנה בדבר, שהרי שיבחת ברי שנפטר מחמת שקץ האילן ודאי תלמיד חכם היה וח"ו לומר שעבר על איסור תורה, ולכן נראה דקצץ במקום שהיה מותר לקוץ, ואעפ"כ סכנה יש בדבר ולפיכך נאסף קודם זמנו.

אולם ביביע אומר הנ"ל כתב דם איתא שיש סכנה בדבר, לא הו"ל להרא"ש וסיעתו לסתום ולהתיר לקוץ בצריך למקומו וכו', וע"כ דהיכא דשרי לקוץ האילן אין חשש סכנה כלל. ושכ"כ מרן חיד"א (חיים שאל סימן כג) לדחות דברי היעב"ץ ו"כ"כ הראש"ל החקרי לב (מהדור"ב סימן יא ד"ה גם).

אמנם בצוואת רבי יהודה החסיד (אות נג) כתב, אילן העושה פירות אין לקצוץ אותו, וכתב ע"ז החיד"א הנ"ל שכוונתו שגם באופן המותר לא יקוץ, כשם שרוב צוואותיו הם דברים המותרים והוא אוסר מחשש סכנה, ולכן לרווחא דמילתא נראה שיקוץ אותו על ידי גוי ושכ"כ השאילת יעב"ץ הנ"ל לקוץ על ידי גוי. ע"כ

והגאון מהר"ח פלאגי הוסיף לאסור על פי זה אפילו על ידי גוי, ושאל להתיר אלא היכא שעוקר האילן עם השורשים ומעבירו למקום אחר לנטועו שם, (וכה"ג מותר אפילו באין צריך למקומו וכמש"כ בן השאילת יעב"ץ במפורש) הלא"ה אין להכנס בספק סכנה. וכ"כ החת"ס יו"ד סימן קב.

אולם מרן ביביע אומר הנ"ל אות ה כתב שהרב מהר"ח פלאגי גדש סאה להחמיר ושאל לחוש לצוואת ר"י החסיד וכמש"כ בשו"ת שם אריה (יו"ד סימן כז) שכל דבריו לא ייקו אלא לאחד מני אלף ומשנת חסידים הוא, ומאן דלא קפיד לא קפדי בהדיה, וכו'. ע"כ. ובשו"ת מהר"ם מינץ (סימן עט) כתב שכל צוואותיו של ר"י החסיד לא נתפשטו, ורובם בטילות, וכו'.

הלכך הרוצה להחמיר יקוץ עכ"פ ע"י גוי, אבל אין צריך להעביר האילן למקום אחר. ושכ"כ בשו"ת העמק שאלה (יו"ד סימן כא) ולהתיר לקוץ בצריך למקומו ולא הצריך אפילו להחמיר לקות על ידי גוי, וכ"כ שאין להעבירו למקום אחר.

ויש פוסקים שכתבו (בית שלמה ח"א יו"ד סימן קצא) שצריך להקנות האילן לגוי קודם שיקוץ, אולם מרן בתשובה הנ"ל סוף אות ו כתב שיש להקל בפשיטות ע"י פועל גוי בלי קנין כלל.

ובמסקנתו העלה שהעיקר להלכה שמוותר לקוץ האילן בכדי להרחיב דירתו במקום שהיא דחוקה ומצומצמת למשפחתו ואין חשש סכנה, וטוב ונכון לעשות כן על ידי גוי. אבל אם מרחיב דירתו לגוי וליופי או להרווחא בעלמא אין להתיר. ע"ש.

הלכך למסקנא:

במקום שרוצה לעקור האילן לצורך הרחבת דירתו כשהמקום מצומצם לבני ביתו, או שהאילן מזיק לחבירו, או שמזיק לאילנות אחרים שהם חשובים יותר, או שקורותיו של האילן יקרים יותר מפירותיו, או שהאילן זקן ואינו מוציא פירות, או אפילו שמוציא פירות אבל הם מועטים ביותר, או אפילו אם מוציא פירות מרובים אבל רק פעם בכמה שנים וברוב השנים אינו מוציא פירות כלל (והולכים אחר הרוב ביביע אומר שם אות ד) הדבר מותר לכתחילה וטוב ונכון לקוץ על ידי גוי.

ולענין עקירת העץ בחצר בית הכנסת, הנה אם מטרת הרחבת חצר בית הכנסת היא לצורך נוי ורווחה בעלמא אין היתר לקוץ האילן, אלא שניתן לעשות זאת באופן שיעקרו האילן עם השורשים ויעבירו אותו למקום אחר.

אולם אם החצר משמשת את המתפללים מפעם לפעם לאירועים שונים והיא צרה מהכיל את כולם מותר לעקור העץ לכתחילה ונכון לעשות זאת על ידי גוי.

בבכרה

אלון בן שבת

מטרות העמידה

קמחא
דפסחא

לימוד
שירת
הבקשות
לילדים

בית
הוראה

לימוד
טעמי
המקרא

כולל
אברכים

לא נשאה ולא התייחד עמה, יש לחוש לדבר עבירה. ועוד שאין הכרח כלל שבעוד זמן תהיה מותרת לו, כי פעמים שאחד הצדדים מבטל את השידוך מסיבות שהן. וכן פסק הרב יפה ללב, היינו הסתכלות יתירה יותר משיעור היכרות שזו דרך הנאה. והנה בשו"ת תורה לשמה (סימן שצד) נשאל, על איש שהזדמנה לפניו אשה לצורך עסקיו, האם מותר לו להסתכל עליה בדבר עימה או לא? וכתב שתלוי הדבר, אם מתכוון לראות את יופיה, ונוח לו שהזדמן לו ליהנות ממנה, הרי זה בודאי שעובר איסור. אבל אם אינו מתכוון, ולא נוח לו שהזדמנה לפניו, ואדרבה הוא חפץ ורוצה שתלך מלפניו כדי שלא יראנה, אלא שבעל כורחו רואה אותה כי מוכרח לדבר עמה ולהשיב לה עבור עסקיו, ואי אפשר לו לסגור את עיניו ולדבר עמה, אין בזה איסור. ע"כ. אמור מעתה, איזה חתן יוכל לומר שלא נוח לו להסתכל בכלתו, וחפץ שתלך מלפניו, ורק בעל כורחו הוא רואה אותה? על כן, ירא שמים יחוס על עצמו, וקודם שנפגש ילמד על חומרת ההסתכלות האסורה, לבל יכשל ח"ו.

וכתב בשו"ת משנה הלכות (ח"ט סימן רסח), רע המעשה שבעוונות הרבים נעשה מנהג אפילו אצל בני ישיבה, שקודם השידוך כשבאים לראות וליראות מתראים קודם השידוך עד שמונה ועשר פעמים או יותר, ויושבים בכל פגישה כמה שעות ומסתכלים בתולה שהיא ערוה לו, שהרי היא נידה, והוא יושב ומדבר ונהנה ממנה, ואדרבה, כל שאינו נהנה ממנה אינו רוצה בה. וכבר נעשה להם כהיתר גמור, ופעמים אחר יציאות רבות מחליטים שאין מתאימים זה לזה, וככה הוא והיא עושים לפעמים עם עשרה בחורים פחות או יותר. ובוודאי שיש בזה כמה וכמה איסורים: הסתכלות, הרהור, ועוד ועוד.

וידוע שאין היתר ליהנות מהדיבור עם בתולה אפילו שכוונתו לישאנה, שכל שלא נשאה הרי היא אצלו ככל בתולה. עיין שם עוד בדברים היוצאים מן הלב. גם הגאון רבי נסים קרליץ (חוט שני עמוד נו) כתב: "ואיסור הסתכלות והרהור במשודכתו, עומד במקומו כדין כל אשה, ויש להזהר בזה מאוד, ובפרט אם הפגישות תכופות או ארוכות שאז קשה שלא להיכשל בזה".

וכתב עוד (עמוד מז) "עיקר דרגת האדם תלויה בזהירות בעניינים אלו של ראייה וקדושה. והם הם הקובעים את דרגת האדם, שאם נזהר בהם כהוגן, הרי נקבע גודל מדרגתו לפי זה, ומשם יכול לעלות מעלה מעלה, וחס ושלום להיפך".
למסקנה: הסתכלות מותרת, הבטה בעיון אסורה.

בברכה יגאל אלון

שור המצא מן המזרח

הרב יוסף חיים בן שבת

הרב משה לוי

בי"א מר חשוון תשס"א, הוכה עולם התורה הספרדי בהלם, הגאון רבי משה לוי זצ"ל, מגדולי מרביצי התורה ומי שניהן כאחד הרמ"ם הבולטים בישיבת כיסא רחמים, נפטר מהמחלה הנוראה והקשה לאחר סבל וייסורים והוא רק בן 39 בשיא פריחתו התורנית והעמדת תלמידים. אלפים הלכו אחר מייטתו במסע הלוויה בעיר התורה והחסידות בהשתתפות גדולי הדור רבנים וראשי ישיבות.

חכם משה לוי זצוק"ל, נולד לאמו מרת רחל ולאביו חכם יוסף, ביום ד' שבט בשנת תשכ"א (1961) בתל אביב ישראל. מוצא משפחתו מחבל, שעברו דרך מצרים לארץ ישראל. הרב למד בתלמוד תורה 'סיני' ואחר כך למד בישיבת הישוב החדש בתל אביב. בשנת תשל"ח (1978) עבר לישיבת 'כסא רחמים' בראשות חכם מאיר מאזוז, ובשנת תש"מ (1980) מונה כראש מתיבתא. באותה שנה נשא לאישה את מרת נאוה. בשנת תשנ"ט (1999) חכם משה לוי הקים בית הכנסת בבני ברק על שם אביו וקרא לו 'יוסף דעת', ושם היה מוסר את שיעוריו בהלכה ובאגדה. באותה שנה, גברו עליו הייסורים, אך גם בחוליו היה מעביר שיעורים. חכם משה לוי חיבר ספרים רבים מהם **'מנוחת אהבה'** - ג' חלקים על הלכות שבת. **'ברכת ה'** - ד' חלקים על הלכות ברכות. **'מלווה ה'** - ב' חלקים על הלכות ריבית, שו"ת **'תפילה למשה'** - 8 חלקים על ארבעת חלקי השו"ע, וכן יש עוד חיבורים שלא הספיק להוציאם לאור העולם.

למה דוקא כסא רחמים? פעם שאל הרב קולודצקי את חכם משה: "מדוע החלטת להגיע לישיבה קטנה ולא מוכרת כ'כסא רחמים', ולא הלכת לאחת הישיבות הטובות והמפורסמות? והחכם משה השיב, ש'כסא רחמים' לומדים מתוך כוונה להגיע לכוונת רבותינו הראשונים והאחרונים האמיתית. מבלי להזדקק לפלפולים שהמחבר כלל לא חשב עליהם, ובנוסף, ב'כסא רחמים' לומדים דרך של פסיקת הלכה וכתובת שאלות ותשובות, דבר שלא היה קיים בישיבות אחרות. (ולצערנו גם כיום)."

סיפור קצר על קשר הגורדי וגדולת חכם משה בעיני הגרע"י זצ"ל, כי באחד הכינוסים שמרן הגרע"י יוסף זיע"א הוזמן, התיישב לידו בשולחן המזרח הגאון האדיר רבי משה לוי זצ"ל, שהיה ידוע כבקי בש"ס ובגאונותו האדירה בכל חלקי התורה, אך לצערנו נלב"ע בגיל צעיר. לאותו כינוס הוזמן גם הגאון רבי שלום משאש זצ"ל שהיה רבה של ירושלים. והנה, מיד כשמרן הבחין שהרב משאש נכנס לאולם פנה לרבי משה וביקש ממנו בנימוס: "בבקשה קום מהר ושב שם" [מעט רחוק מהמזרח]. כמובן שרבי משה לא שאל שאלות, קם וישוב בצד. בינתיים נכנס הרב משאש זצ"ל והתקבל בשיירה זמרה. לאחר כמה דקות יצא הרב משאש, ומיד פנה מרן לרבי משה לוי ואמר לו: "בוא תחזור לשבת לידי". ואז הוסיף ואמר לו: "אתה יודע למה ביקשתי ממך לעבור מקום? זאת מפני שאתה מתכתב עם הרב משאש בדברי תורה, והרב משאש מחשיב אותך כגאון עולם. ואם הוא יראה אותך, אברך צעיר כבן 31 הוא יקבל חלישות הדעת, כי הוא חושב שאתה בן 70 לפחות... מה שווה כל התורה שלנו אם נגרום חלישות הדעת לתלמיד חכם"... ע"כ.

ואם נגיעו בעניין יחסיו עם הרב עובדיה יוסף זצ"ל. מעניין לצייין כי למרות אהבתו של הרב לוי לרב יוסף, הוא לא נשא לו פנים, וכשמצא לנכון לחלוק עליו בהכרעתו ההלכתית לא נמנע מלעשות זאת. ומעניין עוד יותר לראות את תגובתו של הרב יוסף לכן וכדלהלן, כשסיים חכם משה לכתוב את ספרו, 'תפילה למשה' חלק ב', הוא הלך לבקש את המצדד בקיומו של היתר המכירה בימיו. הגרע"י זצ"ל מצדו מזכיר בדבריו את קונטרס זה של חכם משה, הצעיר ממנו בכ-40 שנה. בדומה לגרע"י, גם לחכם משה היה חשוב שהיהודים ספרדיים ישמרו על מנהג אבותיהם, וכמו הגרע"י, גם הוא נלחם בשימוש בפאה נוכרית ככיסוי ראש.

חכם משה לוי והרש"צ הרב יצחק יוסף שליט"א. כמה ענוותן הוא הראש"צ. להלן ציטוט ממכתב ששלח אליו מרן רבינו יצחק יוסף שליט"א: "לכבוד ידיד נפשי ידיתב בתוונת גדלי, הגאון הגדול, מעוז ומגדול, חריף ובקי, כבוד לשם תורתנו כמור"ר משה הלוי שליט"א מח"ס מנוחת אהבה ותפלה למשה, ועוד... וכו'. אף על פי שמעכ"ת שליט"א לא צריך לי, ולא למה שאני מלקט, עם כל זה אני שולח לכבודו החבורה, מאחר ויש בה מספר תשובות בהלכה ממר"ן אמו"ר שליט"א, ומזה בודאי יהיה לכבודו נחת רוח. בכרך זה הזכרתי את מעכ"ת שליט"א לרוב, ממה שכתב בתפלה למשה ובמנוחת אהבה, יותר מהספרים הקודמים שהוצאתי, ורק באיני פעמים נועצתי עם מר"ן אמו"ר ונשיתין קו מדבירי מעכ"ת שליט"א, אחרי המחילה הרבה, וזאת דרכי של תורה. יודע אני את מן ערכי ובודאי הגמור שאיני ראוי לחלוק על מעכ"ת שליט"א, ואשרי אדם המכיר את מקומו, אך עם כל זה העזתי לדון בדברי מעכ"ת רק אחרי קבלת רשות מאבי מורי, וכתבתי בדרך כבוד ובמלא דרך ארץ כלפי כבודו. והכל בידידות נאמנה ואהבה רבה ולשם שמים, וחס ושלום אין לי שום נגיעה. ובכל הזדמנות אני מביט במאור את ספרי כבודו, שעוד לא קם כבוש הזה, ואנאם אחר שכבודו יעניין בדבריו, אשמח מאוד אם ישיב בי על מה שכתבנו, יכתוב לי תשובות, קודם שאמסור את הספר להדפסה, כדי שאוכל לתקן אם יש מה לתקן..." ע"כ.

חכם משה היה מחדש גדול, ופוסק הלכה מובהק ללא משוא פנים מחד, ומאידך רואה הוא את בעלי השמועה עומדים כנגדו, חיים ונושמים מול עיניו ממש. והנה אמרתי אבחרה, הלכה קטנה במשנתו ערוכה, הלכה ידועה ומפורסמת כבר ע"י מרן הגרע"י זצ"ל, ושב הרב ונתנה תוקף, בתוספת נופך, בענין העלאת נרות שבת וברכתה, וזת"ד: צריך לברך קודם שמדליקים נרות שבת: "ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם אשר קדשנו מצוותיו וציוונו להדליק נר של שבת" - ולא תעלה הלכה שתדליק הנרות ואחר כך תברך, משום שאנו קבלנו והוא מרן הבית יוסף שהוא מרא דאתרא על ישראל, ואסור לנו לזוז מפסקיו. ע"כ. (מנוחת אהבה ח"א פרק א' סיף ה'). ויש מה להאריך ואממ"ל.

אצל חכם משה אין מוקדם ומאוחר בתורה. מקורו ובאי ביתו מספרים על המחזה המפעים לראות את רבנו בעת למודו בשעות הקטנות של הלילה. ערימת ספרי פוסקים פתוחים מול עיניו הבלולשות, והעט שבידו מתרוצץ על הגייר החלק. פוסק שירות נכתבות במהירות, ככתב הפנינים שלו ובלשונו העשירה. והחדד כל מלא ריח ניוחיו של תורה ויראה, עוד תשובה הלכתית נוספת לתפלה למשה, יגיעת רוחו ופרי עמלו שרכש בעמל שנים רבות ובמחיר לילות נדודים אין ספור. תשובה עמוקה אך בהירה, נוספת אל ארון הספרים היהודי לדורות עולם. **מספרים** ספעים נכנסה הרבנית וכוס תה בידה ופתנה אליו בכמעט תחניה: "אולי בכל זאת תלך לנוח..." והרב ענה ואמר לה, "אינני יכול לישון אחרתי יותר מדאי חומר בראש... אני לא יכול. לא יכול לשמור את הכל במוח. אני חייב לשבת ולכתוב הכל..." רק אז אוכל לישון רגע יותר". ומיד נטל הקולמוס בידו והמשיך לכתוב לכתוב, והכתיבה זורמת ממעיין המתגבר וכנחל שאינו פוסק, וכוס תה היתום בקצה השולחן כשרואה זאת, מחייך וסולח.

תורה וקניית ייסורים. שמא יחשבו שאת ספריו האדירים חיבר כשהיה בריא וכוחו במותנית, בדיוק להיפך, הכתיבה וההוראה של הרב לוי היתה מלווה בייסורים קשים, שמהם סבל כ-15 שנה. **פעם סיפר** לתלמידיו שאת היסורים קיבל בעת עליו מרצונו, כאשר בעת שהיה בן 23 נכנס לבית נכנס בתל אביב שבו היה ריח ניוחיו של תורה, החל להכיר, חלק לו כבוד רב. כיוון שחש שגאה לבו, החליט לקבל על עצמו ייסורים. על ייסוריו סיפר בעצמו כחודש לפני פטירתו, במסיבת הודיה שערך בסוכות על השחרור מהאשפוז הממושך מבית החולים בשנת תש"ס, והיה נדמה שהוא שב לאיתנו. הוא השתמש בדבריו של דוד המלך כדי להמחיש את מצבו: "ותורתך בתוך מעיי", אמר.

חכם משה לוי נלקח לבית עולמו בשנת תש"א (2001), יום פטירתו רחל אימנו, לפני גיל 40. גדולי ישראל ספדו לו ואמרו עליו את מאמר הגמרא: למד רבי בון בעשרים שנה מה שתלמיד ותיק לא חידש.

אהבה אִלִּיתית, לָהִי?

בסוף פרשתנו מסופר על אהבת יצחק לרבקה שהעליחה לגרום לו לנחמה אחרי מות אימו, בואי ונתבונן יחד על מהי אהבה וכיצד היא מאירה את חיינו. **אהבה** היא חוויה עמוקה ומשמעותית מאוד בחיי האדם, אהבה היא **כוח מניע, חיבור, והתחדשות**. היא יכולה לחבר בין הפכים, לרפא פצעים, ולהוות מנוף לשינויים חיוביים. אך כדי להבין את עוצמתה, יש לבחון אותה לפי המקורות.

מהי אהבה אמיתית? אהבה היא נקודת הנפש שבה יש רגש עז לתת, להשפיע, או להעניק למישהו, נתינה ללא כל ציפייה לקבל משהו תמורה. האהבה תהיה בלתי תלויה בשום דבר חיצוני אלא בעצם קיומו של המקבל, אחרת איננה **אהבה אמיתית** אלא אהבה עם נגיעה אישית וזו בעצם קבלה בלבד של נתינה, "אהבה שתלויה בדבר". האהבה צריכה להיות לפי מה שהמקבל שמח בו ולא לפי מה שאני רוצה לתת. אהבה מתחילה בלראות את הזולת ממקום חיובי, לא לשפוט אותו ולקבל אותו כמו שהוא. אהבה בטבעה מתעצמת ומולידה אהבה נוספת ולכן אהבה בריאה תהיה תמיד מאוונת ומותאמת לגבולות שלך אחרת את מוחקת את כלי הנתינה שלך ולא מאפשרת את המשכיותם. יש מצב לא מאוון הנקרא חולי אהבה - מצב שבו האהבה יוצאת מגבולות הבריאות וההיגיון והיא מטלטלת את האוהב עד כדי התנהגות שעלולה להיות לא הגיונית, הצד המקבל גם הוא לפעמים עלול להינק ממצב זה.

אגב, צד נוסף בנתינה מתוך אהבה אמיתית - היא לקבל כשהמניע הוא לצורך לשמח את המקבל על כך שהוא הצליח להיטיב עימנו - כמו למשל שהורה שמח כשילדו חולק אתו ממתק שקיבל. זו אומנות, זה מעצם מאוד את הנותן ומתחיל לבנות בו מהלכי השפעה ורצון. ומעצים את אהבת חנם שהולכת וגדלה.

ביטויי אהבה - איך אנו נותנים ומקבלים?

כל אדם חווה אהבה בצורה ייחודית. מקובל לחלק את ביטויי האהבה לכמה סגנונות. **מחמאות:** מילים טובות ופירגונים שמרוממים את הנפש. **זמן איכות:** הקדשת זמן משמעותי של ביחד. **מתנות:** תשומת לב שמראה על מחשבה והשקעה. **עזרה ושירות:** תמיכה מעשית, הושטת יד בזמנים קשים. **מגע:** פיזי דוגמת חיבוק. כאשר אנו אוהבים באמת, עלינו להתמקד בצרכיו של האחר. לשאול את עצמנו **מה ישמח אותי? מה יגרום לו להרגיש אוהב?** אהבה אמיתית מחייבת התבוננות במקבל ובחירת הנתינה המשמחת אותו.

אהבה בונה את הנפש

אהבה אמיתית דורשת מחשבה ותכנון ובונה יכולת גבוהה באישיות של האדם - וכשאנו נותנים לה ביטוי נכון ואיכותי בעיקר בזוגיות ובהורות אנו בונים יסודות חזקים של ביטחון ושייכות. והופכים להיות דמות משמעותית נותנת אמון וכוח, אנחנו נותנים להם את המזון הבסיסי של הנפש. ואין ספק שזו השקעה משתלמת ביותר. כי אם אנחנו זורעים אהבה כנראה שנקטוף את פירותיה ברינה.

זוגיות האתגרים שבה הם הזדמנויות לתרגל את שריר האהבה. את בוחרת להתאמן מספר פעמים ביום ולעשות דבר שהוא איננו ברירת המחדל שלך הרי את אוהבת ללא תנאים. מה אוכל לעשות עכשיו לטובת שריר האהבה שלי, שאני רוצה שיתפתח יותר ויותר. מה אוכל לעשות כדי להיות מקור של אור וחום בביתי פנימה

בחורות נכון שהילד הזה מעצבן אותי עכשיו, מה אני אעשה בצורה שתרים אותו תבנה לו את האישיות, ותוביל אותו למקום שהוא ירגיש שאני מאמינה בו ושהוא מסוגל, יכול ואוהב. איך אתקשר לו את זה בצורה שתהיה מותאמת לרמה שלו ולמצב שלו.

בעבודה הפנימית להסתכל על עצמי באופן לא שפטי, באופן שמאיר לי את הטוב שבי, לברר מהם הערכים שלי. באופן שיחזק אותי וירם אותי ואני יוכל הלאה להמשיך ולהיות כלי שנותן אהבה לכולם בלי להרגיש שאת מתרוקנת. "ואהבת לרעך כמוך" - לבנות את "כמוד" זה הבסיס

אהבה וחשבת - מנוחת אהבה

השבת היא מתנה מלאה באהבה. בתפילת מנחה של שבת אנו מתארים אותה כ"מנוחת אהבה וגדבה" - מדגישים את הקשר העמוק בינינו לבין הבורא. השבת מעניקה לנו אהבה בכל ביטוייה: **מחמאות:** בתפילות ובקידוש, אנו מזכירים את המחמאות שהעניק לנו הבורא. **זמן איכות:** רגעים אישיים משפחתיים ושיחות עומק ללא הפרעות היומיום. **מתנה טובה:** מתנה של מנוחה פיזית ונפשית **עזרה ושירות:** מברכת לנו את ימי המעשה ועוזרת לנו. **מגע:** וגם נוגעת בכל יהודי עמוק בנשמה. השבת, בייחוד באווירה משפחתית, מזמינה אותנו לבנות ולחזק את הקשרים שלנו עם הסובבים אותנו.

אתגר שבועי: לחזק את שריר האהבה

השבוע, האתגר קצת יותר מחייב: **להגביר אהבה דווקא במקום שמאתגר אותך.** אם זה מול עצמך: לרכז ביקורת עצמית, להאיר את הטוב שבך. אם זה מול אחרים לתת אהבה שמותאמת להם, מתוך ראיית צרכיהם ומה משמח אותם. ללא צפיה לתמורה.

שנוזה לחמם את הלבבות שסביבנו, להגביר אהבת חנם, ולקרר את הגאולה הפרטית והכללית של כולנו.

שבת שלום ואלה אהבה ואהבה אהבה!

איאלה דפן

מטרות העמותה

קמחא
דפסחא

לימוד
שירת
הבקשות
לילדים

בית
הוראה

לימוד
טעמי
המקרא

כולל
אברכים

בית ההוראה
קו ההלכה

כתר תורה

efrat • 052-7164398

על פי פסקי מרן הגאון רבינו **עובדיה יוסף** זצ"ל
ובנו ממשיך דרכו הראשון לציון הרב **יצחק יוסף** שליט"א

רבני הקו נותנים מענה
לכל חלקי הארץ
ואזור בנימין בפרט

בית ההוראה נותן
מענה הלכתי ויעוץ רפואי
בדיני טהרת המשפחה

חייגו במשך כל שעות היום
02-5408030

בברכה
קו ההלכה כתר תורה